ling, zooals ook onder ons elke ambtenaar bij zijn in dienst komen een eed aflegt, zoo is ook Jezus gezalfd, niet met olie, maar met den H. Geest (Matth. 3: 16). Hij is alzoo van God zelve aangesteld, geroepen uitverkoren om te zijn *a* een *profeet*, die om den weg der zaligheid zou verkondigen. Hij heeft dat gedaan door zijn leering, in het prediken (Berg- predikatie) in gelijkenissen, in het onderwijzen van zijne discipelen en zijn volk, ook door Zijn voorbeeld. *b* een *hoogepriester*, die op het kruis zich zelven, als een volkomen heilig offerlam buiten de stad heeft geofferd en voor zijne gemeeute heeft gebeden (Joh. 17) en nog bidt in den hemel *c* een *Koning*, die door zijn lijden en sterven de zonde heeft overwonnen en nu nog voort gaat zijne gemeente te besturen door zijn Geest en haar in den strijd tegen de wereld en den Booze aanvoert en tot overwinning leidt. Daarom moeten wij ons door Hem alleen laten leeren, kan Hij alleen voor ons offeren en moeten wij door Hem alleen ons laten regeeren en leiden.

32 Vr. Wat heeft dan Jezus gedaan, om ons zalig te maken?

Antw. Hij heeft voor ons geleden *b*, is gekruisigd *c*, en gestorven *d*, is begraven *e*, en nedergedaald ter helle *f*, dat is, Hij heeft de helsche pijn geleden; en is alzoo zijnen Vader gehoorzaam geworden *g*, opdat Hij ons van de tijdelijke en eeuwige straffen der zonde verlossen zoude *h*.

a. Matth. 20 : 28 b 1 Petr. 3 : 18 *c* Marc. 15 : 25 *d* 1 Cor. 15 : 3 *e* 1 Cor. 15 : 4 *f* Matth. 2 : 46 *g* Philip. 2 : 8 *h* Gal. 3 : 13.

Dit antwoord is niet geheel voldoende. Wanneer op de vraag: Wat heeft dan Jezus gedaan, om ons zalig te maken? geantwoord wordt. Hij heeft voor ons geleden, is gekruisigd, gestorven, begraven en nedergedaald ter helle, is dat volkomen waar. Maar in het antwoord komt niet genoeg uit dat het lijden en sterven van Christus een plaatsvervangend lijden is geweest d.w.z. dat de Heer dat alles heeft ondergaan in onze plaats en om onzent wille. Dat Jezus dit alles heeft geleden, weet iedereen, maar wat niet een ieder weten wil en gelooven is, dat Hij zelf geheel onschuldig was en zonder zonde, en dat Hij onze straf op zich heeft genomen, onze ellende gedragen, en onze vloek weg genomen. Zeker zijne gehoorzaamheid aan den Vader wordt genoemd, maar moest gesteld worden tegenover de ongehoorzaamheid van Adam en van ons. Ook heeft Jezus meer gedaan dan dit. Hij heeft ons niet alleen van de tijdelijke en eeuwige straffen verlost door zijn dood, maar ook en veel meer de macht der zonde gebroken en ons van de heerschappij des Boozen vrijgemaakt.

Jezus Christus heeft voor ons geleden d.w.z. Hij heeft in onze plaats op het kruis de straf, die op ons was gedragen en zoo aan de gerechtigheid Gods voldaan, die dat werk van Christus ons nu uit genade toerekent en dan ook ons van de straf vrijstelt. Meer dan dat, de heer Jezus heeft ook door zijn dood de heerschappij der zonde verbroken. Dit moet vooral niet vergeten worden, daar het voor ons van het grootste belang is te weten, dat wij door Christus dood niet alleen verkregen hebben: vrijstelling van den straf der *zonden*, maar nog veel meer, redding uit de macht der zonden en des Boozen. Over het geheel wordt dit niet genoeg verstaan, dat wij vooral noodig hebben verlost te worden van de verschrikkelijke heerschappij der zonde, waaronder wij gevallen zijn door de ongehoorzeamhid van Adam en Eva in het Paradijs. en die zulk een jammerlijke invloed op ons uitoefent. Ook wordt niet genoeg gezegd: dat Jezus ons verlost heeft van den vloek der wet, doordat hij zelf hangend aan het kruis, een vloek is geworden voor ons. Dat dus Jezus lijden en sterven aan het kruis voor den Christen van de hoogste beteekenis is, zal uit hetgeen nu gezegd is, wel duidelijk zijn.

Middelbare School voor Meisjes,
POTCHEFSTROOM.

Degelike inrichting voor Chr. Opvoeding en Onderwijs. Opleiding voor de eksamens van het Dept. v. Onderw. in de Transvaal en van de Kaapse Universiteit, alsmede voor de Muziek en de Z. A. Taalbond.

Gezonde ligging, ruime speelgronden, Tennis, Hockey en Korfbal.

Kostleerlingen van 10—14 jaar £9-10 per kw.

Boven 14 jaar £11 per kw.

Voor verdere inlichtingen schrijve men aan

Mej. A. E. ADRIANI,
Principale.

Bns 116, P.C.stroom.

INSPECTEUR
voor
Zuid-West Transvaal,
A. J. VAN DER WALT,
Bus 291, Potchefstroom.
ALGEMEENE MAATSCHAPPIJ VAN
LEVENSVERZERING en LIJFRENTE
Beperkt.
PRETORIA Bus 295
Agent te Ermelo
M. VLASKAP

St. Nicolaas Avond, met aantekeningen in de Vereenvoudigde spelling, door Doc. J. Kamp, speciaal bewerkt voor de Kaapse Universiteits eksamens.

Slechts 1/3 aan „Het Westen”-Drukkerij. De bedragen moeten de bestellingen vergezellen.

„Het Westen”-Drukkerij
voor eenig druk-werk

DE HERVORMER

MAANDBLAD

gewijd aan de belangen van de NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK in Zuid-Afrika.

Onder Redactie van Ds. J. VAN BELKUM.

Uitgegeven door
A. H. KOOMANS & H. DE GRAAF, Potchefstroom.
Officiëel gedeelte onder Redactie van den Scriba der Algemeene Kerkvergadering.

Alle stukken voor het officieele gedeelte moeten vóór den 1en van elken maand gezonden worden aan Ds. J. VAN BELKUM, Bus 197, Heidelberg, Transvaal.

Inteekening- en Administratiegelden te zenden aan den Heer A. H. KOOMANS, Bus 123, Potchefstroom.

2de JAARGANG :-: No. ~~19~~.20 :-: 15 DEC. 1910.

Officieel Gedeelte

onder Redactie van de Scriba der Algemene Kerkvergadering Ds. J. van Belkum, Heidelberg.

Algemene Kassier der kerkelike fondsen, de heer H. J. L. Th. Roorda, Bus 444 Johannesburg.

Gemeenten.	Adressen:
Pretoria	J. C. Reesse, Bus 96, Pretoria.
Potchefstroom	A. H. Koomans, Bus 123 Potchefstroom.
Heidelberg	L. E. Bongers, Bus 96 Heidelberg.
Rustenburg	Ds. A. Murray, Rustenburg.
Zoutpansberg	J. T. de Vrije Smit, Bus 40, Pietersburg.
Waterberg	H. Willemse, 24 Rivier via Nijlstroom.
Middelburg	M. J. Goddefroy Middelburg, Transvaal.
Lijdenburg	H. Hofland, Dullstroom.
Ermelo	J. A. Joubert, Elandsfontein, p.k. Lake Chrissie
Volksrust	H. G. Stoop, Volksrust
Standerton	Ds. J. J. Prinsloo, 57 Hoofdstraat, Braamfontein, Johannesburg.
Johannesburg	H. Tjasink, 107 Jutastraat, Braamfontein.
Krugersdorp	D. Möller, Bus 346 Krugersdorp
Klerksdorp	Ds. P.W. Ennis, Bus 222 Klerksdorp.
Venterskroon	I. D. Barnard, Venterskroon.
Makwassie	Ds. K. P. van den Heever, Bosmansrust Leeuwdoorns via p. Klerksdorp.
Lichtenburg Ventersdorp	Ds. F. S. du Toit, Ventersdorp.
Marico	Ds. P. van Drimmelen, Zeerust.
Vrede	W. J. Botha, Bloemhof p.k. Cornelia via Vrede OR. .K.

Bericht.

De Redactie en de Uitgevers brengen ter kennisse van de inteekenaren, dat deze courant zoo laat verschijnt, omdat de copij den 8den December verzonden op de post verloren is gegaan, zodat geheel nieuwe copij moest worden gemaakt.

Wij bieden daarvoor onze verontschuldiging aan, maar betreuren het zeer. dat èn veel tijdverlies is veroorzaakt en ook kostbare copij zoek is geraakt.

Redactie.

Kerk Nieuws.

VENTERSDORP.—Wij zullen onze Avondmaal vieren op de 25 ste December, dat is Kersfeestdag. Wij zullen ook een kleine Bazaar houden, waar onder Beesten zullen zijn.

Op de 23 ste December zal een Kersfeest boom gehouden worden voor de Zondagschool kinderen van beide Kerken.

* * *

De volgende Br. zijn herkozen. De Br. Ouderling A. Röscher.

De volgende Brs. zijn gekozen.

De Br ouderling H. Visser in de plaats van Br. ouderling C. Bodenstein. De Br. ouderling W. Thompson in de plaats van de Br. ouderling H. Nel. De Br. diaken Isaac Liebenberg in de plaats van Br. diaken C. Joubert. De Br. diaken Albert van Zijl in de plaats van Br. diaken A. Dertrex. De Br. diaken H. Buitendacht in de plaats van Br. diaken J. Depree. De genoemde Broeders zullen voorgesteld worden op de 24 ste dezer. Zaterdag n.m. zoo de Heere wil.

* * *

De Scriba van de Algemene kerkvergadering heeft de eer ter kennisse van kerkeraden en gemeente leden te brengen, dat de Almanak voor 1911 is gedrukt en verzonden aan allen die Exemplaren hadden besteld.

Behalve de gewone kalender en de kerkelijke officieeie berichten bevat hij bijdragen van bijna al de leeraars der kerk, een prentje van de Ermelo-kerk een portret van den oud ouderling Br. P. J. Mulder, nu in D. Oost Afrika. Allen die nog geen Almanak hebben, vooral kerkeraden zullen spoedig aanvraag moeten doen daar de oplaag bijna is uitverkocht bij den Scriba Ds. J. van Belkum.

Ds. Kuhn is nog altijd in D. Oost Afrika maar wordt met zijn ouderling Br. van der Merwe thuis verwacht tegen het einde van Januari e.k. ZEerw. was ziek aan koorts, maar gelukkig weer hersteld. Een brief van zijne hand van 16 November komt in dit nummer voor.

Ds, L. E. Brandt is nog aan het strand bij Kaapstad. Hij gaat langzaam vooruit, maar zal niet vôór half Januarie kunnen terug keeren.

Ds. Van Belkum zal in zijne plaats 8 Januari Nachtmaal houden in de Vrededorp kerk.

De kerk gedenke dezen Leeraar in hare gebeden.

Ds. K. T. van den Heever van Makwassie heeft voor het beroep naar Bothaville (O. Vrijstaat) bedankt. Moge hij nog lang een zegen zijn voor onze gemeente te Makwassie.

De Eerw. heer H. C. M. Fourie is uit Europa aangekomen en zal D.V. op Zaterdag den 21en Januari 1911 te Bronkhorstspruit worden ingezegend. Namens de kerkeraad van Pretoria worden alle collegas en ook de leden der kerk uitgenoodigd tegenwoordig te willen zijn.

Preekbeurten.

HEIDELBERG.

1 Januari 1911 om 10 uur 's avonds 8.30.

15 Januari 1911 om 10 uur 's avonds 8. 30.

JOHANNESBURG.

8 Januari 1911. Kerk te Vrededorp Nachtmaal door Ds. Jac. Van Belkum, met nam. 2 uur kinderdoop.

STANDERTON.

8 Januari 1911. Nachtmaal te Standerton.

VOLKSRUST.

15 Januari 1911. Nachtmaal te Volksrust.

MARICO.

15 Jan. 1911, in de wijk van Br. G. Snijman.

22 Jan. 1911, te Zeerust.

Bijwoning der diensten in de Geref. Kerk tijdens de Algem. Vergadering.

In de pastorie worden twee leeraren gehuisvest en bezoekers zijn welkom.

29 Jan. 1911, in de wijk van Br. D. Coetzee.

5 Feb. 1911, te Zeerust.

Let op de tekst van dien dag in de „Almanak."

12 Feb. 1911, te Zeerust.

19 Feb. 1911, in de wijk van Br. M. van Staden.

26 Feb. 1911, in de wijk van Br. P. Basson.

Niet Officieel.

Wij Vliegen Daarheen.

Pslm 90 : 10.

Het jaaar 1910 is alweer voorbij. Hoe snel, hoe haastig is het voorbijgegaan. Waarlijk wij mogen wel zeggen met Mozes de Man Gods. „Al onze jaren gaan heen als een gedachte : wij zijn als het gras des velds : wij vliegen daarheen."

Wat is er dit jaar niet veel gebeurd, dat het heenvliegen der menschen ons duidelijk maakt.

Koning Eduard VII. is onverwachts gestorven en geroepen om te verschijnen voor den grooten Rechter der menschen : de koning van Portugal is verjaagd van zijn troon, is een balling geworden in Engeland : de groote Russische geleerde en menschenvriend Tolstoi is ook al heengegaan. Hoevelen zijn niet heengegaan van ons, onbekend in de wereld, maar niet minder onmisbaar in den kring hunner familie en vrienden.

Wat is er niet veranderd op aarde. De Unificatie van Z. Afrika, waaraan reeds voor 70 jaren is gedacht, waarover voor 20 jaren is gesproken, waaraan gedurende 3 jaren is gewerkt, is tot stand gekomen en Kaap-Kolonie, Natal, Vrijstaat en Transvaal hebben opgehouden als afzonderlijke staten te bestaan. Portugal is geen koninkrijk meer, maar een Republiek geworden, en hoewel de vrede niet is verstoord op den aardbol, is er toch overal beroering onder de volken. Het parlement in Engeland in Januarie gekozen, werd in December ontbonden en is nu al weer door een nieuw vervangen.

Wat is er niet al veel gebeurd in Europa, in Amerika, in Afrika, over geheel den aardbodem, in den korten tijd van dit jaar wat ons herinnert : „wij vliegen daarheen."

Wij zelve zijn ook een jaar ouder geworden en hoeveel is in dat jaar niet gebeurd.

Het is waar, sommiger leven is kalm en rustig daarheen gegaan : sommige leven is geweest zonder ziekte of dood, zonder iets dat de opmerkzaamheid kon trekken of de moeite waard is overdacht te worden. Anderer leven daarentegen is veel bewogen geweest. Velen hebben leed gekend, een kruis gedragen : velen hebben tegenspoed ondervonden, strijd en lijden was hun deel. Hier viel een vader, gindsch eene moeder weg door den dood, onmisbaar voor de familie soms, maar ook zoo spoedig vergeten, omdat wij zoo snel daarheen vliegen. Hier werd een veelbelovende zoon, een liefhebbende dochter, een aanvallig kind lostgerukt uit de familie kring, om ook al spoedig weer waar te maken : zij zijn als een veldbloem, door den wind geknakt, en hare plaats kent haar niet meer."

„Wij vliegen daarhenen" wij vlogen ook dit jaar. Wat hebben wij geleerd in dit jaar ! Veel hebben we ondervonden, maar zijn we wijzer geworden ?

Voorbij zijn ze de pijnlijke uren, waarin wij teleurgesteld werden in de menschen, hebben ze ons geleerd, niet op menschen te vertrouwen.

Voorbij zijn ze de dagen, waarin wij rekenden op ons zelf, op ons verstand, op onze kracht op onze gezondheid. Ze zijn allen voorbij en we zijn bedrogen geworden door ons zelven : hebben we geleerd, ook op ons zelven niet al te veel te rekenen ?

Voorbij zijn de dagen, waarin alles donker was, en zwaar, waaruit ons de Heer heeft gered en geholpen. Hebben zij ons geleerd te zeggen en te geloven : O Heer, mijn Rots mijn toevlucht ! Wegelukzalig zijn zij, die op U vertrouwen ?

Wat baat het ons te weten, te zeggen : wij vliegen daarhenen, als wij geen winste doen met die ondervinding ?

Wij vliegen daarheen ! Waarheen? Naar het graf: Ja naar het graf, waarin geen wijsheid, geen verstand, geen wetenschap is.

Let wel, wij *vliegen* er heen. Wij gaan niet langzaam, welbewust, met goed vooruitzicht er heen. Neen eer wij er aan denken, staan we bij het graf, zinken wij er in neer, om op aarde geheel vergeten te worden, omdat ook, die blijven, wegvliegen en in hun ijlen geen tijd krijgen aan de dooden te denken.

———

Is dat het laatste woord voor Gods kinderen? Gode zij dank, neen. Zeker ook zij vliegen daarheen, naar 't graf, maar niet minder naar het betere, naar het heilige leven met God:

Wat de kinderen der wereld schrik aanjaagt, bezorgd maakt, den moed doet verliezen, dat is voor Gods kinderen een oorzaak van vreugde, bevrijd hen van kommer, doet hen blijmoedig voorwaarts gaan. Zij zingen

Niet lang zal 't lijden duren
Draag slechts een poos uw kruis.
Wellicht slechts weinig meer
Dan zijn we eeuwig thuis.

Lezers waarheen vliegt gij?

Met de kinderen der wereld, naar het graf, waarin geen wetenschap is, het einde van uw werk, uw vreugde, uw strijd, uw overwinning, maar ook van uw leven als mensch geroepen tot zaligheid?

Of met de kinderen Gods naar het graf, waaruit straks de Heer der opstanding u oproept om weer te werken, te leven, te genieten en de vrucht te plukken van uw strijd, uw lijden, uw overwinningen?

Denkt er aan, dat gij spoedig hebt te kiezen als ge nog niet gekozen hebt: spoedig te beslissen, als ge nog niet beslist hebt, waarheen gij wilt gaan. Wij vliegen daarheen, of willoos, gejaagd door den wind des levens met de kinderen dezer wereld, wier lust de wereld is, óf met vaste overtuiging, gedragen door Gods geest, met den Heiland naar het Vaderhuis hier boven, tegen den stroom in maar dan ook telkens krachtiger, tot dat wij daar komen, waar we zullen rusten van den arbeid en met God zijn.

Wij vliegen daarheen. Ja de tijd gaat voorbij, haastig en snel. De jongeling wordt man, de man grijsaard, de grijsaard sterft en als men hen vraagt, of ze lang hebben geleefd, dan zeggen ze: „wij brengen onze jaren door als eene gedachte.” Daarom is er geen tijd voor alles. Wij hebben alleen tijd, om ons voor te bereiden, voor die ure, waarin de Heer ons zegt: „Keer weder o menschenkind tot 't stof, waaruit gij genomen zijt” en waarin onze ziele. gaat daarheen, waarheen zij zich heeft uilgestrekt.—

Voor Kinderen.

Lieve Kinderen.

Ik was verblijd om zooveel brieven te ontvangen uit Standerton, Bethal en Rooipoort, met interessante vragen en opmerkingen over mijn laatste stuk in de „Hervormer.”

Het spijt mij dat ik niet al de brieven afzonderlijk kon beantwoorden maar misschien is het beter als mijn antwoorden in de „Hervormer” komen, dan kunnen andere kinderen daarvan leeren en aangemoedigd worden om ook vragen te doen.

De grootste vraag in verband met mijn stukje over de „Wonderen van de Schepping” is deze:—

Draait de wereld werkelijk en wat zijn de bewijzen daarvan?

Dat de wereld als tol vliegt door de lucht, daar bestaat geen twijfel meer van en de reden waarom wij er niets van merken is dat het zoo *gelijk* gaat, zonder rukken of stooten, en dat het de lucht en de wolken mee neemt. Als dat niet zoo was zouden wij de wolken zien voorbij vliegen en er zou een geweldige wind waaien, zoodat niemand op aarde kon bestaan, maar omdat de atmosfeer die om de aarde is met de aarde mee draait voelen wij er niets van. Wij weten allen dat wij een emmer water in een cirkel in de lucht kunnen zwaaien, zonder een droppel water te laten vallen, als wij er maar geen ruk of stoot aan geven en op dezelfde manier merken wij niets van het draaien van de aarde.

De aarde draait om de zon, en de maan om de aarde en somtijds gebeurt het dat de aarde precies tusschen zon en maam komt en dan valt de schaduw van de aarde op de maan en krijgen wij een maansverduistering. En de schaduw van de aarde is *rond*, een bewijs dat de aarde rond is.

Somtijds komt de maan tusschen zon en aarde en dan hebben wij een zonsverduistering en deze dingen kunnen tegenwoordig zoo fijn uitgerekend worden door de wetenschappelijke mannen dat ze precies het moment weten wanneer het gaat gebeuren. en er worden groote voorbereidselen gemaakt met verrekijkers en cameras en het wordt aan de heele wereld vooruit bekend gemaakt, zoodat er millioenen van menschen in de grootste spanning uitzien naar de gebeurtenis.

Er zijn nog vele bewijzen dat de aarde rond is en draait maar ze kunnen niet met enkele woorden gegeven worden.

Waaraan hebben wij de vier gezegende jaargetijden te danken?

Zie, daar hebben wij een diepe vraag die ik in een paar woorden zoo eenvoudig mogelik zal trachten te beantwoorden. De gebaande weg van de aarde rondom de zon, gebaand door Gods wil en macht maar niet zichtbaar voor het menschelijk oog, is niet heelemaal rond— niet een cirkel, maar ovaâl. d.w.z. langwerpig, zoodat de aarde somtijds nader bij de zon komt en soms verder weg is. Nu zouden wij denken dat het winter moet zijn als de aarde haar verste punt van de zon bereikt, en zomer wanneer zij het dichtst bij komt, maar dat is niet zoo omdat de aarde een weinig schuin ligt op haar weg en de stralen van de zon schuin op haar vallen als zij dicht bij is.

Deze dingen zijn moeilijk te verstaan als wij geen kennis hebben van Noord en Zuid Pool en hun positie tegenover de zon en ik denk dat jullie voor deze keer genoeg hebben om te overdenken. Ik wil nu eindigen met de vraag die mij het laatst bereikte en die geen verband heeft met de dingen die wij hierboven besproken hebben.

„Mag en moet ik gelooven dat de Bijbel het eenige en waarachtig wooord von God is en dat alles dat daar door Mozes beschreven is de waarheid is, en dat er ook wel een Mozes was die alles geschreven heeft?''

Ik zou graag willen weten wat het was dat aanleiding gaf tot deze vraag want als er twijfel of ongeloof in een kinderhart opgekomen is zou ik het als een voorrecht en zegen beschouwen om te helpen, de onbegrijpelijke dingen duidelijk te maken.

Het is goed wanneer wij voor ons zelf leeren te denken en ons verstand, dat God ons gegeven heeft, leeren te gebruiken. Wij mogen niet alles blindeling aannemen dat wij hooren of lezen, en als wij in oprechtheid de waarheid zoeken zal de waarheid door God aan ons geopenbaard worden.

Bij het lezen van den Bijbel moeten wij niet vergeten dat er vele dingen zijn die met symbolen en door gelijkenissen gegeven worden, en dat de beteekenis van de dingen niet oppervlakkig bovenop ligt, maar door studie en gebed *gezocht* moet worden. Hoe meer wij de Bijbel lezen des te meer zijn wij vervuld van onze onbekwaamheid om alles dat daarin staat te begrijpen, maar wij kunnen vast en zeker gelooven dat het het waarachtig woord van God is.

Dat Mozes geleefd heeft, daarvan kunnen wij ook vast overtuigd zijn en wij kunnen dankbaar zijn voor wat hij ons gegeven heeft, maar nog veel meer kunnen wij God danken voor de leer van liefde die Jezus Christus, de Zoon van God, ons gegeven heeft in het nieuwe Testament.

God geve ons wijsheid om al deze dingen in oprechtheid te onderzoeken.

„HANSIE"
Post bus 123
Potchefstroom.

Korrespondentie.

Nairobi, 16 Nov. 1910.

De Redakteur van
De Hervormer.

Waarde heer,

Toen ik u laatst schreef, waren we te Tango geland. Het is een mooie plaats, doch veel moskitos, en duur. De trein was in bouw tot Same, en we kwamen daar de tweede dag aan, de laatste dag echter was het reizen in een open transport „truck," waarin we slechts dan toegelaten werden, nadat we een document ondertekend hadden, dat we alle verantwoordelikheid op onszelf namen. Te Same troffen we de oude vader Van Emmenes aan die in hoge ouderdom van 69 jaar nog de moeite gemaakt had, om die ganse afstand van Aruscha naar Same per ossewagen te komen. Hij was dan ook zo blijde dat hij tranen van blijdschap weende. De reis naar Aruscha was zoals reizen daar is. Zon en stof en warmte enz. Donderdag 29 September kwamen we aan te ngare mtoré, nadat we 25 dagen van huis waren. De volgende Zondag waren al de oudleden van de Hervormde Kerk van Zuid-Afrika tegenwoordig. En onder ander werd een Gemeente gesticht, en ouderlingen en diakenen gekozen.

De derde Zondag daarna was bepaald voor het vieren van het H. Avondmaal. De Vrijdag namiddag vóór avondmaal werden de kerkeraden voorgesteld, en Zaterdagmorgen was aanneming van 10 jongelieden, die Zaterdag namiddag voorgesteld werden; de gemeente telt 50 lidmaten. 15 dagen daarna was wederom nachtmaal te Weltevreden, ten noorden van de Meru waar de nieuw-gekozen ouderling Adriaan de Beer woonde.

Tans zitten we te Nairobi, waar geen enkel lid onzer kerk is. Zo ver ik verneem hebben de meeste Hervormers hier rond aangesloten bij de Verenigde Kerk. Morgen menen we naar de naaste statie bij de Was-en-Grechio te vertrekken, waar daar verscheidene Hervormde families zijn zullen.

De indrukken van Duits gebied? Die zijn vele, en ik kan in een kort briefje daarvan niet gewagen. Het is een mooi land, en de Duitsers geven veel vrijheid aan de mensen. Het is inderdaad veel vrijer dan in Brits gebied. En de mensen, die het oude praatje na-praten, n.l. dat ze vrezen voor de Duitsers omdat die slaven van overwonnen natien maken, die mensen, zeg ik, kunnen hier komen zien, waar de Duitsers regeren. Dit is waar: ze zijn niet zo industrieus als de Engelsen, en kunnen menige les te Nairobi leren. Ik zeide, het is een mooi land, maar jammer het is bijna alles woestijn: geen water! Grote prachtige landstreken, zo aanlokkelik zo scnoon, maar geen water. Ik zal het vergelijken bij een grote poeding, die niet eetbaar is maar daar zijn hier en daar heerlike rozijnen in die poeding. Die rozijnen zijn de waterstreken. En die daar een mooi plaats bezit, kan tevreden zijn. Maar de trek-geest schijnt ook daar nog in de harten te woelen. Prachtige, gezonde plaatsen worden verlaten, en anderen willen verlaten. Dat vind ik dwaasheid, die zich wreken zal aan de daders!

Het geestelike is beter dan men verwachten kan na zoveel jaren in de verstrooiïng. De predikant van de Ver. Kerk, Ds. Lobser, moet een heel goede man zijn, daar de Hervormden ook met lof van hem spreken.

Daar is natuurlik ook avontuur in zulk een nievw land. Wilde bokken en zelfs leeuwen. Zo is het dan ook mij ten deel gevallen een leeuw te schieten, natuurlik in gezelschap van anderen. Het was een hele gebeurtenis, te lang om hier mede te delen. Het was een gewond dier en natuurlik kwaai en gevaarlik De kogel die hem echter de doodsteek gaf, was van mij, en wel door zijn herzenen. Ik gevoel mij dan ook een veel groter held dan mijn collegas, en het vel hoop ik in mijn studeerkamer ten toon te stellen, opdat mijn eerwaarde Broeders in de bediening een weinig eerbied ingeboezemd worde voor mij, en opdat zij beseffen mogen, dat, al zijn ze mij mogelik de baas in de kanzel, ik toch op een ander gebied uitmunt!!!

De reis van Duits gebied naar het Engelse was een grote marteling. Nooit zal ik die weer aanvaarden, en als een ander leeraar voor 't volgende jaar komt, moet hij dit toch ter harte nemen en bewaren: „Ga nooit met donkey-wagens van Taveta naar Voi.”

Die reis van 100 mijl met donkeywagens was akelig, en ik houd daarvan af om dit te beschrijven.

De tijd ontbreekt me langer te schrijven. Ik heb maar een paar dingetjes aangestipt. Nu is onze weg wat in duisternis gehuld, maar het licht zal wel dagen.

Hij, wiens werk wij doen, en die ook Heer is van alle omstandigheden, zal wel spoedig uitkomst geven.

Met beste heilwensen

t. t.

J. K.

Brieven van Oom Sarel.

Uitkijk,
December 1910.

Waarde Neef Willem!

Er wordt in onze dagen heel wat „humbug” verteld over de vooruitgang van het menschdom. Nu, als we hooren van vliegmachines, (welker gebruikers helaas, meestal verongelukken): als we reizen met sneltreinen, rijden met electrieke trams, varen in stoomboten, die op eerste klasse hotels gelijken, spreken door telefonen op 1000 mijlen afstand, papier maken van mielie koppen en hoeden van mielie bladen, ja zeker dan is er groote vooruitgang. Maar als we op de zedelijke en geestelijke toestand van de menschen zien dan weet ik nog niet of de vooruitgang zóó groot is.

Misschien begint Oom Sarel wat oud te worden en daarom ook wat zwartgallig, maar als hij denkt aan de pesthoeken van Londen, aan 't donker Johannesburg, aan de Jodenbuurt van Amsterdam, aan den omgeving van den Montmarte in Parijs, aan het speelbol te Monaco, de trusten in Amerika, ja aan al de ongerechtigheden van de groote steden, in Europa, Azie; Amerika, dan weet hij nog niet of we wel vooruitgaan. Hoe dit dan ook mag wezen, er gebeuren nog dingen, die mij doen zeggen: „de wereld der menschen is nog precies dezelfde als voor 1900 jaar”.

Zie ik denk aan de Zondag voor 't paasch feest der Joden in het jaar 33 ná Christus. Jezus komt, zittend op een ezel binnen de muren van Jerusalem en de schare der menschen roept: Hosannah, gezegend is hij, die komt in de naam des Heeren: Hosannah! Vrijdag daarop volgend, roept diezelfde schare van menschen Kruis, kruis hem, en Pilatus, zeker oordeelend: „Vox populi, vox Dei.” laat Jezus kruisigen op Golgotha.

Iets dergelijks is dezer dagen weer gebeurd. De minister van Onderwijs van de overleden Vrijstaat-kolonie heeft de onderwijs wet, die gelijke taalrechten verzekerde aan de Vrijstaters, willen uitvoeren. De direkteur van onderwijs wil dat niet, kan met zijn Minister niet klaarkomen vraagt natuurlijk ontslag en krijgt het. Een paar inspekteurs, die de Wet niet willen uitvoeren zooals hun chef dat wil, worden ontslagen en nu... „de geheele schrijvers- bent van Johannesburg schreeuwt: Herzogisme, rassen hater, verdrukking — „Kruis, kruis Herzog er uit met hem.”

Een paar maanden later wordt Minister Herzog in 't Unie parlement, dat met de zaak niets te maken heeft!, door een progressief lid aangevallen over die wet: de minister verdedigt zich in een prachtige speech, en nu is het in eens: bij diezelfde schrijvers: Hosannah: Hip hip, Hurrah voor Hertzog: „he is a jolly good fellow!”

Zijn wij dan zoover vooruit boven die Joden in Palestina in het jaar onzer Heeren 33. — Ik kan het niet zien Willem!

* * *

Maar hoe komt die omkeering, mijn Neef, zoo gauw, zoo geheel, zoo zuiver? Lees eens wat een Engelsche progressieve courant schrijft: Generaal Hertzog maakt indruk. Op zijn gemak, vol zelfvertrouwen zelfs haast theatraal soms, weet hij door zijn woord te pakken. Hij is kalm, beslist, overtuigd. Zijne Engels is zonder eenig gebrek.

Wat zegt gij er van! Neef. Kunt ge gelooven dat een Engelschman zoo schrijft? Wie spreekt in Afrika goed Engelsch, behalve de geboren Engelschman? (Tante zegt: een Engelsch man spreek goed Engelsch, maar dan moet hij geen Scot wezen, geen Ier, geen Cockney, geen man van het platte land. Ja Tante heeft gelijk niet waar, maar is dat niet overal zoo in de wereld.) Neen het is niet de taal van Generaal Hertzog die hem zoo'n besliste overwinning heeft bezorgd. 't Is heel wat anders Neef.

Tot nog toe is de politiek van Z. Afrika overal geweest eene van modderen, schipperen, van opportunisme, utilisme behalve bij Engeland, die wetend, wat zij wilde, haar zin heeft gekregen. De belangrijkste wetten in ons land, zijn wat men noemt, compromisen geweest, tusschen verschillende tegenstrijdige beginselen en geven daarom aanleiding tot misverstand en twist.

De meeste onzer politieke mannen waren ook grootendeels opportunisten, zonder eenig beginsel, gelijk dat bij het volk ook gevonden wordt. De een was Engelschman door opvoeding of afkomst, maar moest rekening houden met „het Volk”: een ander was Boer in zijn hart, o door afkomst en omgeving, maar zag altijd naar de Engelsche boeties en zussies. De meesten zaten altijd op twee stoelen en vielen daarom meestal tusschen beide in.

Nu verschijnt op het tooneel een man als Generaal Herzog. Hij weet wat hij will en hij heeft den moed, om te zeggen wat hij weet en wat hij wil, ja niet alleen den moed om te zeggen, maar ook om te handelen. Hij wil beide partijen in ons land volgens de wet recht doen. Het Hollandsch sprekend kind zal onderwezen worden door 't Hollandsch 't Engelsch sprekend door 't Engelsch en beide zullen ze én Engelsch én Hollandsch leeren. Dit beginsel weet hij vast te houden, voor te dragen in keurig Engelsch, te verdedigen met beslistheid en de Engelschman, die met al zijn eigen aardigheid, den man bewondert, die karakter toont, buigt zijn hoofd voor dien reus onder de dwergjes en roept Hosannah! Dat is de groote overwinning door Generaal Herzog behaald. Gescholden, beleedigd, met een proces bedreigd is hij blijven staan als een held en al de speldeprikkende koeranten schrijvers hebben hem moeten brengen 't eere saluut van den zadelvasten Ridder zouden bleam.

Daarom Neef, roept Oom Sarel ook: *Hoerah voor deze victorie.*

Gij hebt, Neef Willem, wel eens gemeend, dat de verniewing van Zuid Afrika is aangevangen op den 31sten Mei, de dag van de Unificatie. Jammer dat ge daarin wat verkeerd gezien hebt. De vernieuwing van ons land is begonnen op den, dag dat Minister Herzog zijn prachtige redevoering heeft gehouden, en waarin hij een voorbeeld heeft gegeven aan alle politici groote en kleine, politici van beroep en uit liefhebberij, dat ook in de politiek oprechtheid, eerlijkheid en beginsel vastheid op den duur de overwinning behaalt. Men verhaalt wel eens, dat Graaf von Bismarck, de ijzeren Kanselier van Duitschland onder Keizer Wilhelm I de politieke mannen van Engeland verbaasd heeft doen staan, omdat hij ook daar, anders het terrein van leugen en bedrog, oprecht, eerlijk en waarheidlievend was. Zijn werk is bekroond door de Unificatie van Duitschland. Welnu, ook Zuid Afrika kan alleen eene Unie worden, door mannen als Generaal Herzog. die beginselvast zijn en daaraan vasthoudend hunne tegenstanders weten tot zwijgen te brengen.

⁂

Drie hurrah's dus voor Generaal Herzog! Ik weet, ook gij brengt hem met mij het eeresaluut en als de oude Ridders, brengen wij, geknield hem de hulde, die hem toekomt als den Ridder zonder vrees en zonder blaam!

⁂

We genieten van 't prachtige zomerweer. Het gezaaide staat goed. Tante vraagt of ge met Nieuwjaar ook komt kuieren: haar kleine tuintje is vol lekkere groente, de hoenders vet, melk volop, en dus ook boter voor koek en taartjes. Een gezegende Nieuwjaar.

Uw Oom

SAREL.

Brieven van Neef Willem.

Paddadorst
December 1910.

Lieve Oom Sarel.

Sedert ik mijn laatsten brief u heb geschreven is het op Paddadorst erg stil geworden. Hoewel het zomer is hoor ik bijna geen padda meer schreeuwen: kwak kwak, kwik kwik, rakrakrak. Hoe dat komt? In de eerste plaats, omdat het erg droog is geweest en oom weet, als een padda niet te veel te drinken heeft is hij erg stil (Nichje Leni zegt: „dat een padda, net as een mensch is" als die ook niet veel te drinken krijgt, Whiskey of bier, is hij ook maar stil. Maar Nichje ziet wel wat verkeerd, denk ik. Ik weet dat een soort menschen ook maar banje raast, al drinken ze geen sterk water).

Maar de voornaamste reden is wel deze dat er een groote sprinkhaan-vogel is gekomen, zoo'n witte, met lange rooije pooten en groote lange spitse bek (ze noemen zoo 'n vogel in Holland ooievaar) en die heeft een heele lot van die schreeuwers ingeslokt en nu houden de anderen zich stil uit bangigheid. Oom Sarel kan verstaan dat Nichtje en ik en Baby nu heel lekker slapen 's nachts

Ik ben bang, oom Sarel, dat de menschen mijn schrijven over die padda's op paddadorst mal vinden, maar oom gelooft toch wel, dat ik geen malligheden aan oom zal schrijven. Oom verstaat heel goed dat in mijn brief Paddadorst nu is de politiek, de padda 's de groote en kleine menschen in 't parlement en die groot sprinkhaan vogel, die Eerste Minister van de Unie van Z. Afrika. Oom weet ook heel goed dat daar een groot geraas is geweest over de taal-kwestie bij 't onderwijs in de Vrijstaat en dat de padda's geschreeuwd hebben.

Hertzogisme, onderdrukking, kombuistaal, rassenhaat, partijschap en wat al meer: allemaal woorden, die mij even lieflijk in de ooren klinken als het geschreeuw van de padda's. Want 't is daar als in de pannen en kuilen ook veel geschreenw en weinig wol.

Nu oom weet, dat daar in t parlement in Kaapstad door mnr. Crewe een motie was ingediend waarbij de onderwijs-wet in d Vrijstaat werd veroordeeld en de progressieven voorstelden dat het Unie parlement die wet zou veranderen. ('t Zijn toch wonderlijke menschen, die Engelsche neven of broers van ons. Ze steken altijd hun neus in een anders bezigheid: zoo hier als in Engeland, en wanneer een ander mensch zich met Engeland gaat bemoeien dan roepen ze altijd: Mind your own business). Nadat mnr. Crewe lang had gepraat, en mnr. Herzorg hem danig gekrabd had en zoo geslagen met woorden, dat men werkelijk jammer voor hem moest krijgen, komt mnr. Louis Botha en stelt voor, dat er eene Commissie zal worden aangesteld om te onderzoeken, of en in hoeverre de onderwijs wetten in de verschillende provincien overeenkomen met art. 137 van de Unie-Acte, dat bepaalt Hollandsch en Engelsch zijn officiele talen in Z. Afrika." Deze motie is aangenomen en nu zijn al die padda's stil: Zij

zwijgen allen als moffen, en
staan als van den donder getroffen.

Wonderlijk niet waar oom! Wat zoo 'n groot sprinkhaan vogel al niet doen kan!

Maar waar krijgt die vogel weer kost? want sprinkhanen zijn er van 't jaar niet en de padda's ook dood. 't Is treurig.

Nu lieve oom Sarel, ik verlang erg naar het rapport van die Commissie. Ik hoop dat in Transvaal ook gelijk recht zal gegeven worden en dat onze kinders het Engelsch op school niet meer zal worden ingepompt boven 't Hollandsch. Toen mnr. Smuts in 't Transvaalsche parlement zei, dat hij geen Engelsch kind wilde dwingen om Hollands te leeren maar in de wet bepaalde, dat alle Hollandsche kinders Engelsch zouden leeren, hebben de paddas niet geschreeuwd: neen toen kregen ze lekker. Ook de Afrikaansche parlementsleden waren in 1907 zoo erg lief en er was bijna niemand, die er iets tegen gezegd heeft en die nog wat gezegd hebben, zoo als Generaal Burgers, en Advocaat de Wet die hebben toch voor die mooie? wet van 1907 gestemd, om den lieven vrede. Maar beginselen werken door en wat in 1907 zoo mooi was, wordt nu door de meesten verfoeid, maar zooals ik zeide: we zullen wachten op het rapport van de Commissie.

't Is verbazend warm op Paddadorst oom en droog ook. De menschen zien met verlangen uit naar wat regen. Hoe is het bij oom?

Met vele groeten aan tante Sannie, van Nichtje, van oom Andries en tante Grietha blijf ik steeds u ook groeten

uw Neef

WILLEM.

Duits Oost Afrika,
17 November 1910

Aan den Editeur van
De Hervormer.

Eerwaarde Heer!

Vergun mij plaatsruimte voor onderstaande regelen; niet dat ik verslag meen te doen aangaande het stichten van eene gemeent hier, hetwelk door Ds. Kuhn is gedaan of wordt gedaan. Z.Eerw. en Oom Hennie zijn vertrokken den 1sten November l.l. van Kampfontein waar het laatste Avondmaal gehouden was: van hier op hunne terugreis hebben ze kerk gehouden te Ngari Nanyuki, en te Ngari Nerobi van waar ze vertrokken per ossewagen, vergezeld door ouderling A. S. de Beer en diaken J. J. Bekker naar Rauw bij Moschi; van daar hebben ze per ezelwagen hun moeielijke reis aanvaard naar Voi, het eerste spoorweg station in Britsch Oost Afrika, om onze menschen ook in de boven deelen van Uganda te gaan opzoeken en te bedienen. Wij hopen dat ze ook daar onder Gods zegen een goed werk zullen doen even als hier. Het woord Gods dat hier verkondigd werd heeft zielen gewekt tot heil en zaligheid en was tot eer van Hem die gekomen is om zondaren zalig te maken. De Heere geve dat en make ook de reis van ds. Kuhn en zijn ouderling voorspoedig.

De Domine en zijn ouderling Oom Hennie zullen nog lang in herdenking van onze gemeente blijven: ook het Evangelie woord hier gezaaid blijve in de harten die zoolang er naar gedorst hebben. De maand October 1910 was ons eene aangename verrassing; de dagen, die wij met ds. Kuhn en Oom Hendrik hebben mogen door brengen waren dagen van blijdschap en ziels opbeuring en vertroosting. Groten dank zijn wij aan de gezanten van onze Kerk schuldig, maar ook aan onze Kerk van Krugersdorp, die haren leeraar zoo welwillend en met zoo groote opoffering voor dat doel heeft afgestaan. Toen wij zes jaren geleden ons vaderland verlieten, en ons een toevlugtsoord hier over de blauwe wateren in de wildernis zijn komen zoeken, was er altijd eene hoop en gedachte dat de moederkerk wel eenmaal aan hare lidmaten hier hulp zal geven op geestelijk gebied, zoodat we niet van onze kerk vervreemd worden en bij andere genootschappen moeten gaan hands uppen; doch nu zijn wij eenmaal er door. Voortaan hopen wij in eene nauwere band met de kerk te leven, en niet zes jaren noodig te hebben om een leeraar hierheen te laten overkomen. Al zijn wij maar eene kleine gemeente toch is het boompje geplant en kan nu onder Gods zegen opgroeien, en wij weten de moederkerk zal ook niet vergeten hare planting te benatten.

Nog eene andere zaak, Eerwaarde Redacteur. Het besluit van de Algemeene Vergadering om eene Theologische School op te richten geeft ons meer hoop en moed voor de toekomst van onze Kerk: wat zal de kerk nog hinderen te bloeien wanneer zij hare dienaars zelf kan opleiden voor deze gewichtige en zoo zeer gewenschte zaak. O had de kerk deze zaak voor jaren aanvaard! Zij is eene levens questie voor haar, ja de voorwaarde voor haar voortbestaan; deze hoogst noodige zaak trekt ook ons aan, en wekke ons op tot het geven van geldelijke bijdragen. Al kunnen wij niet veel doen wij willen echter onze weinige Rupies niet sparen.

Nu met heilbede voor Kerk en Gemeente en met de hoop dat ds. Kuhn en Br. Ouderling H. van der Merwe veilig zullen terugkeeren tot hunne famile en gemeente.

Uw dienaar in Christus,

LOUIS ALBERTS.

Lees Boeken in uw eigen taal.

Verkrijgbaar aan „Het Westen"
Drukkerij.

Kerken in Transvaal.

Een zeer belangstellend en ontwikkeld lid onzer kerk heeft beloofd nu en dan mededeelingen te doen omtrent andere kerken in Johannesburg die hij wil bezoeken en waar hij een dienst bijwoont. Wij danken hem daarvoor, en hopen dat er voor onze leden en lezers nog wel wat te leeren valt.—Redactie.

De Duitsche Evangelisch Luthersche Kerk.

Het kerkje van dit genootschap is gelegen aan de Hancockstraat, tegenover de Fredabrug, die die straat met de Noordstraat verbindt. 't Is een zeer eenvoudig, doch net gebouwtje, en het bevat zitplaats voor zoowat 250 personen.

Dit laatste wekt wel bevreemding, als men bedenkt, dat Johannesburg duizenden Duitschers telt en dat bijv. de Duitsche Club tusschen 1,500 en 2,000 leden heeft.

De kerk is bovendien zelden vol. Mogelijk doet zich bij de Duitschers 't zelfde verschijnsel voor, als bij andere naties, n.m, menschen, die van huis uit kerkbezoekers waren of belijdende christenen, hier zelden de kerk bezoeken en hun belijdenis ontrouw worden.

't Geld dan ook onder de Duitschers niet als deftig om de kerk te bezoeken of zich om godsdienst te bekommeren.

In hun kerkje vindt men de middelstand en de handwerkslieden bijeen, de beter opgevoeden en geleerden der Duitsche kolonie zijn de kerk al lang ontgroeid en ontwend en 't moderne heidendom neemt ook in de Duitsche kolonie toe,

Het vragen naar God raakt op de achtergrond en de materialistische omgeving van Johannesburg werkt daartoe mede.

De predikant dezer gemeente is Pastor Reylander, en het is aan zijn ijver te danken, dat er tegenwoordig eenige verbetering te bemerken valt in het kerkbezoek.

Op den Dag van ons bezoek was de kerk zeer vol.

De nieuwe leden zouden worden bevestigd, en zooals dat meer gaat, waren alle vrienden en kennissen van de jonge belijders aanwezig om getuige van hunne opneming in de de gemeente te zijn.

Aan het einde van het kleine godshuis wordt het eigenlijk schip der kerk door een net hek afgesloten van het koor.

Aan het einde van dit koor, dat driekantig uitgebouwd is, staat een altaar met een kleed bedekt. Er op staan, behalve een goud of verguld kruis, twee groote en twee kleine kandelaars, waarop dikke kaarsen branden.

Ter linkerzijde van 't altaar, dus op zijde, staat een eenvoudige kansel, terwijl aan de rechterkant een kleinere katheder staat. De groote wordt gebruikt om op te preeken de kleine om bij het begin der dienst de Duitsche ritus in af te lezen.

Aan weerszijden van het altaar zitten de nieuwe leden, waarvan er een 26-tal aanwezig is.

Om elf uur kwam de voorganger binnen met bijbel en kerkboek in de hand, stapte naar 't altaar en deed een kort gebed in stilte, met den rug naar de kerkgangers.

De gemeente had intusschen een gezang aangeheven uit de schoone gezangbundel, waaraan wij zo menig heerlijk lied en prachtige wijs ontleenen.

De predikant of pastor las nu eenige boetpsalmen en onder het lezen hield hij telkens even op, wanneer de gemeente eenige regels zong.

Deze beurtzang klinkt wel plechtig, maar heeft veel overeenkomst met den zang in de Roomsche Kerk.

Na deze ceremonie werden de 12 artikelen des geloofs staande aangehoord en deed de pastor een gebed.

Nu las hij dat gedeelte der H. Schrift, naar aanleiding waarvan hij preeken wilde, en ook naar die lezing werd staande geluisterd.

Op gewone Zondagen beklimt de pastor den kansel maar, heden bij de bevestiging ging dat moeielijk daar de mansleden met den rug naar de preekstoel zaten.

De leeraar hield nu zijn rede in het koor voor het altaar staande en behandelde dit gedeelte der Handelingen der Apostelen, dat verhaalt hoe het in de eerste Christen gemeenten gesteld was.

Zijn rede was in de eerste plaats gericht tot hen die zich tot nieuwe leden wilden laten bevestigen.

Hij sprak duidelijk en helder en voor de vuist zoo dat de Gemeente niet alleen geboeid werd, doch zijn woorden grooten indruk op de jonge lidmaten maakten.

Hij schetste wat hen in de wereld te wachten stond als zij zich onder Christus banier scharen wilden, hoe moeielijk de strijd was maar ook hoe heerlijk de overwinning. De menschen die zich te verlicht wanen om nog aan een persoonlijken God te gelooven zouden hun schouders over hen ophalen, maar Christus zou zegevieren en zich aan hen openbaren door zijn Geest

De preek over, deed de pastor hen eenige vragen die allen met een dnidelijk uitgesproken ja beantwoordden en daarna spraken zij de 12 Geloofsartikelen luide uit. Nu begon de eigenlijke bevestiging. Elk lid trad voor het koor, wanneer de Leeraar hem bij de hand vatte, hem een tekst als levensmotto toespraak, hem de hand op het hoofd lei en hem of haar de Apostolische zegen gaf.

Nadat gemeente de nieuwe leden een gezang had toegezongen eindigde de Godsdienstoefening met den gebruikelijken zegen.

De dienst werd opgeluisterd door een Zangkoor dat begeleid werd door een orgel dat zich op de galerij bevond.

Na de gewone kerkdienst gebruikten de aangenomen leden 't Heilig Avondmaal

Wat zeer lastig was en de dienst hinderde was 't onophoudelijk inkomen, zelfs een half uur na 't begin der dienst, van kerkgangers en 't komt mij voor, dat de beste remedie voor laatkomers zijn zou, de kerkdeuren te sluiten, zooals men dat in Protestantsche kerken in Europa gewoon is. De Evangelisch Luthersche Kerk is een Vereeniging van oud-Lutheranen en Hervormden en zij verschilt met onze kerkleer vooornamelijk op het stuk van het Avondmaal, waarvan zij aanneemt, dat brood en wijn werkelijk het lichaam en het bloed van Jezus zijn, dus geen gedachtenvormsel om 't geloof in Zijn zoenoffer te versterken, ook de leer der voorbeschikking verwerpen zij en stellen daarvoor in de plaats den vrijen wil des menschen.

In Kaapstad is de eenige Hollandsche Luthersche Kerk van Zuid Afrika, waar de Lutherschen een mooi centraal kerkgebouw bezitten, met een prachtige preekstoel. 't Gebouw is in de Strand straat te vinden.

Johannes Brenz.

Toen keizer Karel V den oorlog met de Protestanten begonnen was in 1546, en met zijn troepen Wurtemberg overstroomde, moest Johannes Brenz, leeraar aan de St. Michaelskerk in Hall, vluchten. Een tijdlang vond hij een schuilplaats in Bazel. Daar kreeg hij echter bericht, dat zijn vrouw gestorven was, en nu trok zijn hart naar zijn kinderen, die hij naar Stuttgart had gezonden. Niettegenstaande het gevaar keerde hij naar het vaderland terug en vertoefde in Stuttgart.

Zijn vijanden evenwel vernamen dat, en op een avond kwam een keizerlijk hoofdman met een schare ruiters in München en vertelde hij den hertog aan tafel, dat hij een bevelschrift bij zich had van den keizer aan den hertog van Wurtemberg om hem Brenz dood of levend over te leveren.

Dat hoorde ook de oude hertogin Maria Jakoba, een geboren markgravin van Baden, en het gelukte haar een renbode naar Hertog Ulrich van Wurtemberg te zenden, nog voor de keizerlijke troepen vertrokken waren.

Zoodra Hertzog Ulrich de boodschap ontvangen had, liet hij Johannes Brenz tot zich roepen en zeide tot hem: „Ik heb u iets te zeggen, waarop gij mij geen antwoord zult geven. Zit dus stil te luisteren, en doe daarna wat God u beveelt, doch zeg er mij niets van, want ik ben met u in gevaar.” Daarna las hij hem den brief van Hertogin Maria voor, en vervolgde: „Gij ziet, dat ik geen schuld wil hebben aan uw bloed. Doe wat u het beste dunkt, en red u waarheen gij kunt, maar zeg er mij niets van, opdat ik onder eede kan verklaren, dat ik niet weet, waar gij zijt. Ga dan in Gods naam. God zijt met u!”

Brenz ging en de hertog keek hem na met vochtige oogen en fluisterde: „Als God u liefheeft, dan zal Hij u bewaren.”

Op den weg naar huis hief Brenz de oogen en het hart op tot God, en thuis gekomen wierp hij zich op de knieën, om zijn Hemelschen Vader te vragen wat hij doen moest. Toen hij opstond, was het hem, of iemand tot hem zei: „Neem een brood, ga naar 't einde van de stad en ga een huis binnen, waarvan de deur openstaat. Daar moet ge u verbergen onder het dak.”

Brenz. nam dit aan als een Goddelijke aanwijzing, nam een brood onder den arm en ging. Hij vond alle deuren gesloten, behalve de allerlaatste. Daar trad hij binnen en zonder dat iemand het bemerkte, ging hij naar den zolder en verbergde zich achter een stapel hout.

Reeds den volgenden dag kwam de keizerlijke hoofdman met zijn troepen en bezette in opdracht van zijn meester de stad en het hertogelijk paleis. De hertog verzekerde, dat hij niet wist, waar Brenz zich bevond, maar gaf den hoofdman toestemming, om hem te zoeken. Veertien dagen aaneen deed deze onderzoek; geen huis werd overgeslagen, en Brenz kon soms op straat de menschen hooren spreken over het zoeken en hun blijdschap spreken, dat hij nog niet gevonden was. Eindelik op den laatsten dag kwamen de vervolgers in zijn buurt en tot het huis, waar hij vertoefde. Brenz lag geknield in zijn schuilhoek en hoorde, hoc ze nader en nader kwamen. Ten slotte stak een soldaat zijn lans door het brandhout heen, zoodat Brenz zich bukken moest om niet getroffen te worden. Eindelijk hoorde hij tot zijn blijdschap den officier zeggen: „Vooruit maar! Hier is hij niet.” Den volgenden dag verlieten ze de stad.

En had Brenz die volle veertien dagen van één brood geleefd? Ja, God had een kip bevólen, voor hem te zorgen. Reeds den eersten dag kwam een kip op den zolder, legde een ei in zijn nabijheid, en verwijderde zich, zonder naar kippengewoonte te kakelen. Brenz nam het ei, sneed een stuk van zijn brood en dankte God voor zijn maaltijd. Ook den volgenden dag kwam de kip en alle volgende dagen, zoodat Brenz elken dag zijn spijze ontving, al was de hoeveelheid niet groot. Doch den vijftienden dag kwam de kip niet weer, en Brenz hoorde menschen op straat vertellen dat de ruiters de stad verlaten hadden.

Nu bleef hij in zijn schuilplaats tot den avond met dank in het hart voor de Goddelijke bewaring. Des avond bracht hij een bezoek aan den hertog, die ten hoogste verbaasd was over het voorgevallene en met hem neerknielde om God te danken.—*Nederlandsche Kerkbladen.*

Juist verschenen aan

„Het Westen"-Drukkerij

Gesellige Halfuurtjies

Door J. G. ENGELA.

Postvrij 2s. 3d.

Kerstvreugde en Kerstgedachten

Meer dan op eenig ander der Christelijke feesten komt op het Kerstfeest het gevoel in beweging. De omstandigheden werken mee. Het geheimzinnige dat er ligt over deze laatste dagen van het jaar. De huiselijke gezelligheid in de Kerstdagen. De prediking in een volle, overvolle kerk. De tooverachtige kerstboom. De Kerstliederen, want het Kerstfeest is het feest van liederen. De blijdschap der kinderen. En dan de Kerstgeschiedenis, altijd weer roerend in haar eenvoud. Dat alles, wonderiijk dooreengemengd, roert het gevoel en maakt het Kerstfeest tot een feest van blijdschap, die weldadig aandoet.

Maar er zit ook iets gevaarlijks in die algemeene Kerstvreugde. 't Gevaar dreigt zoo sterk, dat het Kerstfeest vervluchtigt tot poëzie en de Kerstvreugde zich oplost, in oppervlakkig blijde feeststemmingen. Evenals de prediker op het Kerstfeest bloot staat aan 't gevaar om door „de drukte der feestdagen" over het feest heen te leven en te worden als de Schriftgeleerden te Jeruzalem, die anderen wijzen naar Bethlehem zonder daarheen zelf te komen, — zijn er zoovelen die gevaarlijk gevangen blijven in de bekoring van alles wat er *om het Kerstfeest heen* is, zonder iets van een dieperen zegen te ontvangen.

Wij moeten komen tot de werkelijkheid van het feest. Wij hebben ook noodig Kerst*gedachten*. Wij moeten hebben een gedachte, die de vreugde draagt, zoodat wij kunnen *zeggen*, wat ons het Kerstfeest heerlijk maakt.

Waarover dan zullen wij ons op het, op dit Kerstfeest verblijden? Als ons gevraagd wordt wat het Kerstfeest is, en voor ons is, hoe zullen wij dat zeggen, met welke woorden het voor anderen duidelijk maken? Wat zijn onze Kerst*gedachten*. Wie is Jezus, wie is Jezus voor ons?

Mogen de *Schrift*gedachten uwe Kerstgedachten zijn. Heerlijke Schriftwaarheid! Machtige, zalige werkelijkheid van het Kerstfeest: God grijpt de wereld! God grijpt ons!

De wereld lag verloren in diepten van zonde en ellende, onmachtig zich uit de diepte omhoog te werken. Maar wat gij niet kon heeft God gedaan, zendende Zijn Zoon. *Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebben.*

Wij zijn een stukje van die wereld. Neen, wij zijn die wereld zelf. *Wij* verderven. Maar: alzoo lief heeft God,—en zalig wie nu aldus vervolgen mag—heeft God *mij* gehad, dat Hij ook *mij* Zijn Zoon gegeven heeft, opdat ik niet verder en geheel verdierve, maar—volmaakste tegenstelling—het eeuwige leven zou hebben.

Dat is de werkelijkheid van het Kerstfeest. De achtergrond en inhoud van Lukas 2. Het Evangelie van het Evangelie.

Het zij of worde ons Evangelie. De werkelijkheid van ons Kerstfeest. De blijde stof onzer Kerstgedachten. De levenswaarheid, die onze Kerstvreugde draagt.

V. H.S.

INSPECTEUR
voor
Zuid-West Transvaal,
A. J. VAN DER WALT,
Bus 291, Potchefstroom.
ALGEMEENE MAATSCHAPPIJ VAN
VENSVERZERING en LIJFRENTE
Beperkt.
PRETORIA Bus 296
Agent te Ermelo
M. VLASKAP

Het beste en goedkoopste adres voor Kerstfeestkaarten is HET WESTEN-DRUKKERIJ, Potchefstroom.

Middelbare School voor Meisjes,
POTCHEFSTROOM.

Degelike inrichting voor Chr. Opvoeding en Onderwijs. Opleiding voor de eksamens van het Dept. v. Onderw. in de Transvaal en van de Kaapse Universiteit, alsmede voor de Muziek en de Z. A. Taalbond.

Gezonde ligging, ruime speelgronden, Tennis, Hockey en Korfbal.

Kostleerlingen van 10—14 jaar £9-10 per kw.

Boven 14 jaar £11 per kw.

Voor verdere inlichtingen schrijve men aan

Mej. A. E. ADRIANI,
Principale.

Bns 116, P.C.stroom.

Verschenen aan:
HET WESTEN" „Drukkerij,
Potchefstroom,

Sint-Nikolaas Avond
van
DE GÉNESTET,
met Inleiding en Aantekeningen van
J. KAMP, *Lit. Doc.*
Bewerkt voor de Kaapse Universiteits Eksamens.

PRIJS 1/3
Bedragen moeten bestellingen vergezellen.

Verkrijgbaar aan:
„Het Westen"-Drukkerij, Potchefstr.
en bij alle Boekhandelaren in Z.A.